

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาใน 4 ด้าน คือ บุคลากร อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2553 รวม 100 คน ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบถ้วน ทั้ง 100 ฉบับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น ที่เกี่ยวกับบุคลากร อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร การมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่า คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองต้องการให้เพิ่มจำนวนผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กที่ต้องดูแล อีกทั้งต้องการให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยได้ศึกษาต่อเพื่อให้มีความรู้ตรงตามสายงานที่ปฏิบัติ และควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้เข้ารับการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย สำหรับปัญหาที่พบคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองส่วนน้อย ได้ให้ข้อมูลไว้ว่าผู้ดูแลเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเด็ก ทำให้ไม่มั่นใจในความปลอดภัยของเด็ก ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ ผู้ดูแลเด็กขาดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ผู้ดูแลเด็กไม่ใช่คนในพื้นที่ บุคลากรที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสบการณ์และความรู้ที่น้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งตั้งอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ทำให้ครูที่โรงเรียนผลกระทบมาให้ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรเพิ่มจำนวนผู้ดูแลเด็ก ให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัยให้ครบทุกคน โดยเทศบาลรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่าย ควรจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ คัดเลือกผู้ดูแลเด็กจากคนในพื้นที่หรือหมู่บ้านใกล้เคียง

ผู้ดูแลเด็กควรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ให้มากกว่านี้ อีกทั้งควรมีความโปร่งใสในการสรรหาผู้ดูแลเด็ก ไม่ควรสรรหาโดยอิงกับการเมืองมากเกินไป

สำหรับด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดให้มีมุมเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จัดห้องเรียนให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก อาคารสถานที่และบริเวณโดยรอบมีความร่มรื่น ส่วนที่เห็นว่าไม่ได้ปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่ได้จัดอาคารสถานที่ ให้มีความปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ไม่ได้จัดหาเครื่องเล่นกลางแจ้งที่เหมาะสม พื้นที่ใช้สอยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เพียงพอ ส่วนน้อยมีความเห็นว่ายังไม่แน่ใจว่ามีการทำความสะอาดห้องครัวหรือสถานที่ปรุงอาหารเป็นประจำหรือไม่ สถานที่มีความคับแคบทำให้มีพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ ห้องน้ำห้องส้วมยังมีไม่เพียงพอ

ในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโอกาสได้เลือกวัสดุ/สื่อการสอนสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แจ้งปัญหาของเด็กให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการจัดงบประมาณค่าวัสดุการศึกษาและสื่อการเรียนการสอน

ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชนยังมีน้อย

อภิปรายผล

การศึกษารั้งนี้ ได้ศึกษาการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรยังขาดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องรับผิดชอบ คณะกรรมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองต้องการให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่ได้เรียนด้านการศึกษาปฐมวัยได้ศึกษาต่อเพื่อให้มีความรู้ตรงตาม สายงานที่ปฏิบัติ คือต้องศึกษาต่อในด้านการศึกษาปฐมวัย อีกทั้งควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้เข้ารับการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยสม่ำเสมอ ซึ่งคล้ายกับ เสาวลักษณ์ คุ้มคำ (2548) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลของการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า จำนวนผู้ดูแลเด็กเล็กไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กเล็ก อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ บุคลากรขาดความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง และ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน ด้าน โสธิตา สารพันธ์ (2550) ได้ศึกษามุมมองของชุมชนต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเวียงแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้ปกครองคิดว่าครูที่เลี้ยงไม่เพียงพอ ต้องการครูที่เลี้ยงเพิ่มเพื่อให้ดูแลเด็กได้ทั่วถึง ขณะที่ พัชร ชุ่มสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วน ตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย เข้ารับการอบรมและสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง ให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษา จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย วางแผนจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่วน จรรยา ชินสี (2552) ที่ได้ กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันยังพบปัญหาบุคลากร ขาดประสบการณ์ ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ งบประมาณไม่เพียงพอ ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการ ให้อบรมแต่ยังไม่ครบทุกคน ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปนิเทศ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่วนอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า อาคารสถานที่ที่มีความคับแคบ ทำให้มีพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ ห้องน้ำห้องส้วมยังมีไม่เพียงพอ ดังที่ โสธิตา สารพันธ์ (2550) ได้ศึกษามุมมองของชุมชนต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ พบว่า มุมมองของคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กด้านกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรกคือต้องการสร้างรั้วใหม่ ส่วน จรรยา ชินสี (2552) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบัน ยังพบปัญหา อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน สภาพแวดล้อมยังไม่มีควมร่มรื่นที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย

ขณะที่วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า พื้นที่สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาเด็กไม่มีความเป็นสัดส่วน ส่วนใหญ่พื้นที่ที่คับแคบ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุ การศึกษาไม่เพียงพอ ดังที่ บัลลังก์ จันทบูรณ์ (2545) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของหน่วยงานของรัฐ พบปัญหา เกี่ยวกับการจัดห้องเรียน คือ ไม่จัดห้องเรียนแยกจากห้องอื่น ๆ อย่างเป็นสัดส่วน จำนวนโต๊ะ

และเก้าอี้ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ด้าน ชไมมน ศรีสุรภัย (2550) ยังได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยว่าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้การจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็ก เหมาะสมกับ ความสนใจของเด็ก และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้การสอนในระดับปฐมวัยจะไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการ โดยให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น ครูหรือผู้สอนต้องรู้หลักในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน จรรยา ชินสี (2552) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ ในทำนองเดียวกัน ธนพล ดอนชวนชม (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ต้องการให้บุคลากรทุกฝ่ายให้ความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริหารบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพัฒนาอย่างต่อเนื่องมากที่สุด ด้านการจัดประสบการณ์พบว่าต้องการให้มีการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

สำหรับการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่กิจกรรมที่ชุมชนมักจะมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่เน้นในเรื่องทางกายภาพ เช่น การก่อสร้าง การปรับปรุงภูมิทัศน์ ร่วมกัน ในโอกาสสำคัญ ๆ ดังที่ กาญจนา เลิศวุฒิ (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวังผาง จังหวัดลำพูน พบว่ากระบวนการถ่ายโอนงานพัฒนาเด็กได้ดำเนินงานตามขั้นตอนที่กรมการพัฒนาชุมชนได้วางกรอบไว้ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลวังผาง ได้ดำเนินนโยบายโดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กอายุ 3-6 ปี ปลูกฝังพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนให้เด็กได้รับสารอาหารครบถ้วนและจัดให้มีบริการส่งเสริมสุขภาพ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดอยู่ในรูปของคณะกรรมการซึ่งคัดเลือกจากตัวแทนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เปิดโอกาส

ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตั้งแต่การตัดสินใจ การจัดกิจกรรม รับผิดชอบต่อสังคม และการประเมินผล จัดทำรายงานความก้าวหน้าและอุปสรรค ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา การสร้างขวัญและกำลังใจโดยให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่ผู้ดูแลเด็ก ผลการดำเนินงาน จากการที่คณะกรรมการได้มุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากกว่าการเตรียมความพร้อมให้เด็กเข้าศึกษาต่อชั้นประถมศึกษา เป็นผลให้เด็กมีสุขภาพและเจริญเติบโตดีขึ้นกว่าเดิม พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความพึงพอใจ และให้ความสำคัญต่อการดูแลเด็กมากยิ่งขึ้น และ โสธิตา สาระพันธ์ (2550) ได้ศึกษามุมมองของชุมชนต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเวียงแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ พบว่ามุมมองของคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก ด้าน กฎณา สวัสดิ์ชัย (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน พบว่าชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้น ประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็ก และติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็กและเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ พัชร ชุ่มสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย วางแผนจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากยิ่งขึ้น ในด้านการศึกษาอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น Focus Group การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

3. ควรศึกษาแบบเจาะลึกลงไปในแต่ละด้าน เช่น ศึกษาด้านบุคลากร
4. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น